

TINERETUL ÎN TEATRUL ROMÎNESC

Acest capitol cuprinde o schiță de portret colectiv al generației deosebit de inzestrate care a fost educată și s-a format în România democrat-populară. El este și un răspuns concret, în aceeași măsură informativ și analitic, pe care școala românească de teatru îl dă dezbaterilor internaționale despre educația actorului tânăr ce se desfășoară în prezent în țara noastră.

In clișeu : **Irina Petrescu și Victor Rebenjiuc**

TINERI DE AZI, TINERI DE IERI

Cuvintele puse în fruntea acestor rânduri nu sînt un titlu și nu rezumă în nici un fel cuprinsul lor. Nu va fi vorba, deci, nici de unele însemnări pe marginea vreunei închipuite înfruntări între generațiile de artiști, nici de vreun pedant studiu comparativ între ce a fost ieri și ceea ce este azi; și nici — cum s-ar putea îndreptățit bănuî, deoarece e lucru de mult făgăduit — de cîteva nostalgice amintiri din tinerețe ale unui actor cu multe și frumoase decenii în slujba teatrului.

Nu: nimic din toate astea. Cuvintele din fruntea acestei pagini traduc mai curînd o fărîmă din vîlmășagul de sentimente care m-au cuprins în clipa cînd, rămas singur, față în față, cu coala albă de hîrtie și cu gîndurile mele, am înțeles că am fost solicitat să scriu despre tineri și pentru tinerii de azi, în calitate de exponent al unei alte generații de actori: tinerii de ieri...

Tineri de ieri... Împerecherea aceasta de cuvinte îmi place; pentru că înlocuiește perifrastic — deși cu un dram de ironie — un cuvînt ceva mai brutal, mai crud, mai anevoie acceptabil, și pe care mai toți tovarășii mei de generație îl ocolesc — fășiș sau cu cochetărie — cam din ziua cînd un coleg mai tînăr li s-a adresat pentru prima oară cu respectuosul „Maestre”...

* * *

E tinerețe multă în jurul nostru, al celor care cu greu ne-am fi putut închipui, acum douăzeci de ani, perspectiva și proporțiile dezvoltării teatrului în țara noastră, cu cerul încă măturat de vîlătucii grei și înecăcioși de fum, care se ridicau din ruinele Teatrului Național. Eram atunci, privind printre lacrimi în jurul nostru, ca în dezolarea unei păduri pustiite de topoare și de putregai...

Dar s-au ridicat tinerii, asemenea unor vîstare de primăvară, hrănite cu seva sănătoasă a vieții noi de pe meleagurile noastre, și ne-au înconjurat de pretu-

tindeni, ca un miracol, împlinind la loc pădurea, mai deasă și mai falnică decît a fost. Au pierit de-atunci, ce e drept, mereu, mulți copaci din vechea pădure, bătrîni și înalți, la împlinirea sorocului lor liresc sau iulgerași dureros de neașteptat, dar lăstărișul viguros din jur, puieții drepți și plini de tremăt viu le-au luat locul și au astupat golurile.

Și pădurea a rămas mai departe falnică și întregă, tot mai bogată și mai plină de viață!

* * *

În cele peste patruzeci de teatre înflorite pe întinsul țării, din seva năvalnică a revoluției spirituale care ne-a înnoit sufletește, pe tineri și pe mai puțin tineri deopotrivă, în ultimii douăzeci de ani, tineretul constituie, ca pretutindeni în țara noastră plină de tinerețe, o bază temeinică și un element principal în acțiune. Și nu putem, privind această izbucnire de tumultoasă tinerețe, să nu fim mindri de călăuza noastră, de îndrumătorul nostru, partidul, care ne-a legat prin aceeași tinerețe spirituală și de acțiune.

Promoțiile de absolvenți ai Institutului de teatru — tot mai bogate și mai pregătite — pornesc în fiecare vară să sporească forțele artistice ale teatrelor din toate regiunile țării și să consolideze, cu înălțarea tinereții lor, zidăria, pe alocuri încă jilavă, a noilor clădiri ale Artei.

Din rîndurile lor s-au afirmat sumedenie și continuă să-și facă un nume și un loc în inima spectatorilor, cu rivnă artistică neîncetată și prin muncă neobosită, tineri mulți la număr, actori și regizori. Realizările lor curente sau unele concursuri entuziaste le-au adus numele în paginile presei și pe buzele tuturor. Dintre cei pe care i-am văzut la treabă, mi-au plăcut mult unii ca: Gh. Cozorici, Leopoldina Bălănușă, Silvia Popovici, Victor Rebengiuc, Florin Piersic, Octavian Cotescu, Sanda Toma, Coca Andronescu, Ion Marinescu, Rodica Tăpălagă, Gheorghe Dinică, Ileana Ploscaru, Gilda Marinescu, Constantin Rauțchi, Dem. Rădulescu, Stela Popescu, C. Dinulescu, Emanoil Petruș, Ileana Predescu, Gina Patrichi, George Oancea, Mihai Fotino, Amza Pellea, ca și regizorii Radu Penciulescu, Lucian Giurchescu, Mihai Dimu, Horea Popescu, Dinu Cernescu, Valeriu Moisescu.

Aceștia toți, însă — și alții ca ei, pe care memoria mea nu-i are la îndemînă în clipa aceasta, și cărora le cer iertare că nu-i trec aici —, sînt dintre cei care nu s-au mulțumit să-și pună sub căpătii diploma de absolvent al Institutului de teatru. Și asta, pentru că — cu dreptul pe care mi-l dau cei aproape 45 de ani de carieră și de experiență teatrală (cam cît vîrsta laolaltă a doi dintre colegii despre care scriu acum) — socotesc că în pregătirea viitorilor actori este loc destul și pentru mai bine. Școala care dă diplome de actori este o instituție cu care ne putem mindri, dar tinerii de azi, oricît ar fi de entuziaști și de bine pregătiți (pentru vîrsta lor), nu pot fi — tot ei — și învățăcei și dascăli, așa cum se cam petrec lucrurile la unele discipline din Institutul de teatru, unde, pe alocuri și uneori, se mai face simțită lipsa cîte unui... tînăr de ieri, cu ceva-ceva mai multă experiență și cu un dram în plus de cumpătare.

Și-apoi, frunțașii aceștia ai generației tinere de actori au aflat, probabil, de la colegii lor mai vîrstnici din teatrele în care au venit să-și împlinească menirea și chemarea, că adevărata ucenicie a actorului începe abia după absolența școlii oficiale și după ce a simțit suflarea caldă a publicului; și — mai ales — că ucenicia aceasta durează, dacă tinde la perfecțiune, toată viața și toată cariera lui. E una din părțile minunate ale meseriei noastre: să te simți veșnic și mereu școlar, dîndu-ți seama că, din fiecare rol, în fiecare repetiție și la fiecare spectacol, ai mai învățat ceva nou și demn de reținut.

Nu este deci deajuns, pentru generația tînără de actori, să fie reprezentată prin realizările frunțașilor ei, ci să tindă la un nivel general, situat cît mai sus pe scara valorilor, acolo unde onesta prezență a actorului în rol se transformă în creație luminoasă, iar modesta satisfacție a salariatului teatral, în clocotitoare bucurie artistică.

* * *

Pe scena teatrului a cărui conducere mi-a fost încredințată în ultimii ani, am fost mereu aproape de truda artistică a multor tineri și de străduința lor către desăvîrșire. Unora dintre ei, datorită bunelor rezultate care s-au dovedit a nu fi

fost întîmplătoare, li s-a acordat un spor de încredere din partea consiliului artistic al teatrului, dîndu-li-se posibilitatea să-și încerce forțele în roluri de tot mai mare răspundere și prestigiu. Și le-au făcut față cu multă cinste, trecînd, în scurtă vreme, de la poziția de „tineri actori” la cea de „protagoniști” și de la situația de „tînără speranță” la invidiatul grad de „cap de afiș”.

Îmi sint dragi toți, deopotrivă. Dar față de unii dintre ei încerc să fiu mai aspru (atît cît mă lasă inima și cît nu mă trădează căldura de frate mai mare, cu care le strîng mina cînd îi întîmpin în culise). Și asta, de teamă ca nu cumva să-i văd prea statornic mulțumiți de ceea ce au izbutit pînă acum. Unora ca George Constanțin, Ion Dichiseanu, Liliana Tomescu, Cristea Avram, Magdalena Buznea, Dorin Moga, Rodica Țuțuianu, Cristina Tăcoi, Gh. Buznea — actori tineri cu ale căror biruințe artistice Teatrul „C. I. Nottara” se mîndrește — le-aș spune și le-aș repeta neconștient: „Nu uitați un lucru: cel care nu a dat artei totul nu i-a dat nimic! Iar voi — și ca voi, toți ceilalți tineri — mai aveți ce da. Nu vă drămuiți efortul și nu vă conțeniți strădania; la vîrsta voastră, orice pas pe loc e un pas înapoi — și fiecare pas înapoi, în frontul larg și avîntat al tineretului, înseamnă rupere din rînduri, rămînere în urmă, dezertare...”

Iar altora — parcă și mai numeroși — le-aș atrage atenția că drumul spre desăvîrșire și succes este anevoios și urcă mereu și că, asemenea oricărui urcuș, trebuie străbătut cu pași mărunți și apăsați — nu în salturi. Cel care se grăbește la urcuș obosește curînd și își pierde răsufliarea, iar orice salt îl poate arunca, pe pantă, înapoi... Păcatul nostru, al celor care am fost tineri mai de mult, e că vorbim uneori în piide. Și sperăm mereu că printre calitățile tinerilor de azi este și aceea de a le putea înțelege. Cum sper eu acum...

* * *

Tineri de azi și tineri de ieri — umăr lîngă umăr și cu bătaia inimilor la unison — duc teatrele noastre și arta noastră teatrală spre culmi mereu noi, mereu mai înalte, într-o conviețuire de cele mai multe ori armonioasă și pe deplin rodnică. Cei dinții au mai multă îndrăzneală — ceilalți sînt mai așezați. Îndrăzneală și măsură: formulă de progres.

Acolo unde armonia conviețuirii nu e încă desăvîrșită și nici rezultatele întotdeauna rodnice, cei mai tineri să renunțe la îndrăzneala de dragul îndrăznelii — formulă găunoasă, ba chiar primejdioasă și cu rezultate uneori triste, ca și acelea ale eroismului gratuit, dans de saltimbanc pe sîrmă, fără plasă de protecție dedesubt, sau „saltomortale” cu ochii legați, de dragul aplauzelor și al gurilor căscate în stal; cei vîrstnici să înțeleagă că tradiție nu înseamnă mucegăire și somn sfîrșitor. Și, mai ales, și unii, și ceilalți, să vadă limpede că, la dimensiunile de azi ale teatrului românesc și la proporțiile lui de mîine, este loc din belșug pentru toți — tineri și mai puțin tineri —, și că fiecare își are locul lui rostuit, ca în pădurea plină de viață și de zvon luminos de care pomeneam mai către începutul acestor pagini.

...O pădure în care n-au să mai intre nici securile sălbatice și nici focul ucigător, pentru că e plină de tinerețe, iar tinereții îi este dragă viața, mai presus ca orice, și știe să lupte pentru ea!

George Vraca
Artist al Poporului